

Jan ŠTĚPKA, *Živnostenské společenstvo pekařů v Českých Budějovicích 1861 – 1949 (1950)*, České Budějovice 2009, (bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 75 s. včetně příloh.

Posudek oponenta bakalářské práce

Problematika řemesel a živností, jejich legislativy, organizace, správy a také řemeslnických a živnostenských organizací, ať již jde o cechy, živnostenské spolky nebo živnostenská společenstva, patří v dějinách správy spíše k okrajovým tématům. Jejich řešení obvykle vyžaduje vlastní badatelskou práci s dochovaným archivním materiálem na místní úrovni. Ve své bakalářské práci *Živnostenské společenstvo pekařů v Českých Budějovicích 1861 – 1949 (1950)* se Jan Štěpka zaměřil právě na dějiny konkrétní živnostenské společnosti za dobu několika desítek let její existence, zpracované na základě dokumentů dochovaných ve stejnojmenném archivním fondu.

Práce se v úvodní kapitole věnuje nejprve charakteristice dostupných a použitých pramenů a také nepočetné odborné literatury k tématu, kterou autor hodnotí a navzájem srovnává.

Kompilativně pojatá druhá kapitola je věnována historii pekařského řemesla od pravěku do poloviny 19. století. Od středověkého období se věnuje i pekařským a obecně řemeslnickým organizacím, čili zejména cechům. Jejich historie je zde vylíčena od počátků na rozhraní raného a vrcholného středověku, je zde objasněno jejich společenské poslání, požadavky na uchazeče o řemeslo a jeho povinnosti, další vývoj cechovní organizace v pozdním středověku a raném novověku, doplněný exkurzem shrnujícím situaci (nejen pekařských) cechů v jižních Čechách, až po dobu úpadku cechovní organizace a zásahů absolutistického státu do jejího chodu v 18. století.

Vlastním dějinám budějovického pekařského společenstva je věnována kapitola třetí. Zde autor vycházel zejména z prostudovaného archivního materiálu, takže lze říci, že tato část představuje jádro jeho bakalářského úkolu, jehož se autor zhostil poměrně zdařile. Na téměř třech desítkách stran objasňuje společenské, právní a správní zakotvení živnostenského společenstva. Věnuje se jeho organizaci (včetně jednotlivých institucí), jeho vzniku (přičemž přesné datum vzniku se mu patrně nepodařilo zjistit, pravděpodobně šlo o rok 1892), fungování a struktuře společenstevních orgánů (ne vždy zcela přesně vymezených a pochopených – viz na příklad vztah mezi valnou hromadou a představenstvem společenstva na s. 23-25). Velmi zajímavá a barvitě vylíčená je pasáž o slavnostním zahájení činnosti společenstva a svěcení společenstevního praporu budějovickým biskupem Říhou (s. 27-30) a také o slavnostním průvodu při otevření české reálné školy o rok později (s. 30-31). Solidně je popsána činnost společenstva na přelomu 19. a 20. století. Následují pasáže o změnách pracovních postupů a technologie výroby pekařských výrobků, na které navazuje oddíl o pekařské každodennosti (s. 35-44), v němž autor pojednal o učednických poměrech (zajímavé informace o situaci poskytuje spor Jana Chromého se společenstvem o vyučení), o přístupu k normám (stanovy, řády, předpisy), o pracovních podmínkách pekařů a jejich sociálním postavení. Poslední část třetí kapitoly je věnována problematice pozvolného úpadku pekařského řemesla, konkurenci velkovýroby, a konečně zániku společenstva v říjnu 1949.

Závěrečná kapitola podává stručně celkové shrnutí získaných poznatků a zhodnocení významu Živnostenského společenstva pekařů v Českých Budějovicích.

Součástí práce je seznam použitých pramenů a literatury, seznam zkratk a početné velmi pečlivě zpracované přílohy (s. 55-75), dokumentující na příklad početní vývoj členstva živnostenského společenstva, objem finančních prostředků plynoucích do společenstevní

pokladny z tzv. zápisného, procentuelní složení členstva (mistři, pomocníci, učni), celkový objem financí, s nimiž společenstvo každoročně hospodařilo v době před svým zánikem, a také přehledy o zkouškách konaných pod dohledem společenstva.

Závěrem lze konstatovat, že Jan Štěpka předloženou prací splnil zadání svého bakalářského úkolu a jeho práci lze označit jako zdařilou. Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

Pelhřimov, 22. srpna 2009

Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.

martinkova